

ปัจจัยส่วนบุคคลและระดับแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน
ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด พื้นที่อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

INDIVIDUAL FACTORS AND LEVEL OF INCENTIVES AFFECT TO NARCOTICS
RESOLVES'PARTICIPATION OF LEADERS IN KHONG CHAI DISTRICT,
KALASIN PROVINCE

ธนศักดิ์ ทวีโชติ¹

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแรงจูงใจ ที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ การวิจัยในครั้งนี้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ผู้นำชุมชนในพื้นที่อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ สารวัตรกำนันและแพทย์ประจำตำบลทั้งหมดจำนวน 167 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 150 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ,การคำนวณหาค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-test , One-way-ANOWA ,ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน, การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยแรงจูงใจมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ของผู้นำชุมชนร้อยละ 74.90 ซึ่งระดับของรูปแบบการแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับปานกลางและน้อย เท่ากัน ซึ่งรูปแบบที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในรูปแบบการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในรูปแบบการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลางการมีส่วนร่วมในรูปแบบการประเมินผลและการมีส่วนร่วมในรูปแบบการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม แรงจูงใจ ผู้นำชุมชน การแก้ไขปัญหายาเสพติด

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท โครงการทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ABSTRACT

Purposes of this research were 1) to study level of participation affect to Narcotics Resolves in leaders of Khong Chai district, Kalasin province, 2) to study individual factors and incentives affect narcotics resolves' participation in leaders in Khong Chai District, Kalasin Province. The instrument tools were questionnaires that were divided into three sections: personal data, incentives, and the styles of narcotics resolves' participation. Samples of the research were community leaders in Khong Chai district, Kalasin province, which accounted for 150 persons.

The researcher used the statistics to analyze the data, those were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way-ANOVA, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, and Multiple Linear Regression. The analysis results showed that Personal factors in sex, age, education's level and occupation these are not affect participation in narcotics resolves that are statistically significant at the 0.01 level. In terms of income, affect participation in narcotics resolves statistically significant at 0.05 level. Motivation factors affect the participation in narcotics resolves of the leaders. 74.90% and the level of participation in narcotics resolves include benefits, decision-making, found that they participated in the middle level, evaluation and operations, found that they participated in the low level.

Keywords: community leaders, the incentive, individual factors and narcotics resolves

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสุขภาพเสพติดเป็นปัญหาที่กระทบต่อสังคมไทย ทั้งในด้านความมั่นคง ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจเป็นวงกว้างมาอย่างช้านาน เพราะเมื่อใดก็ตามที่บุคคลได้นำสารเสพติดเข้าสู่ร่างกายแล้ว จะส่งผลต่อร่างกายและจิตใจ รวมถึงเมื่อเสพมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้วจะทำให้มีความต้องการเสพเพิ่มมากกว่าเดิม ส่งผลให้ร่างกายทรุดโทรม สมองทุกทำลาย สภาพจิตใจไม่ปกติเกิดอาการที่เรียกว่าการเสพติดขึ้น ซึ่งอาการเหล่านี้มีผลตามมาอย่างมากมายได้แก่ เกิดการคุ้มคลั่งเมื่อไม่ได้เสพยา อาละวาด เผลอทำลายทรัพย์สินของตนเองหรือของผู้อื่น การก่อปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ เช่น ลักขโมย ทำร้ายร่างกาย รวมถึงการผันตัวจากผู้เสพกลายเป็นผู้ค้าเพราะราคาของยาเสพติดเองมีราคาค่อนข้างสูงเป็นสิ่งล่อใจให้เกิดผู้ค้ารายใหม่ขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก สิ่งเหล่านี้คือปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ลดลง

จังหวัดกาฬสินธุ์นั้นที่ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเขตติดต่อกับจังหวัดพื้นที่ชายแดนและจังหวัดพื้นที่ตอนในซึ่งเป็นจังหวัดหัวเมืองใหญ่ของภูมิภาค จากปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ข้างต้นนั้นทำให้สถานการณ์ยาเสพติดในจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่ใช่พื้นที่ปลายทางของการลำเลียงยาเสพติด หากแต่เป็นพื้นที่ที่ทางผ่านเพื่อลำเลียงจากพื้นที่ชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนใน ดังนั้นเพื่อเป็นการตัดวงจรของยาเสพติด จึงทำให้เกิดแผนแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีชื่อว่า “ยุทธการฟ้าแควดสงยาง ระดมกวาดล้างยาเสพติด จังหวัดกาฬสินธุ์” ซึ่งเป็นแผนงานแก้ไขปัญหายา 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการป้องกัน (ต้นน้ำ) 2) ด้านการปราบปราม (กลางน้ำ) 3) ด้านการบำบัดรักษาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด (ปลายน้ำ)

อำเภอฆ้องชัย เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีสภาพที่ตั้ง อาณาเขตและภูมิศาสตร์ติดต่อกับจังหวัดอื่นที่เป็นหัวเมืองหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีทางหลวงแผ่นดิน สายยางตลาด-คอนตาล ผ่านเขตอำเภอ ทางหลวงแผ่นดินสายนี้เป็นเส้นทางสัญจรหลักจากจังหวัดมุกดาหารซึ่งเป็นจังหวัดชายแดนไปยังจังหวัดขอนแก่น และถูกใช้เป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติดอยู่บ่อยครั้ง ส่งผลให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่อำเภอฆ้องชัยเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

บทสรุปสถานการณ์ยาเสพติดของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอฆ้องชัย (ศป.ปส.อ.ฆ้องชัย สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2564) ที่สรุปไว้เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2564 ได้ดำเนินการปิดล้อมตรวจค้นเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จำนวน 14 เป้าหมาย จับกุมผู้ค้าได้ 2 คน ผู้เสพ 7 คน และผู้ครอบครอง 5 คน ของกลางยาบ้าจำนวน 6,276 เม็ด ผลการประเมินสถานะหมู่บ้าน/ชุมชนเอาชนะยาเสพติด (ระดับตำบล/หมู่บ้าน/ชุมชน) ครั้งที่ 2 รอบหกเดือนหลังงบประมาณ 2564 (เมษายน - กันยายน) มีหมู่บ้านสีขาว (เข้มแข็งมาก) 29 หมู่บ้าน, หมู่บ้านสีเขียว (เข้มแข็งปานกลาง) 16 หมู่บ้าน, หมู่บ้านสีเหลือง (เข้มแข็งน้อย) 3 หมู่บ้าน และไม่มีหมู่บ้านสีแดง (ปัญหายาเสพติดระบอบอย่างรุนแรง)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า อำเภอฆ้องชัยมีการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนระดับตำบล หมู่บ้าน ได้อย่างดีเยี่ยม ซึ่งกลไกหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนก็คือ ผู้นำท้องที่ในชุมชน ซึ่งได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล

ปัจจัยอย่างหนึ่งที่สำคัญคือปัจจัยส่วนบุคคลรวมถึงแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ เพราะมีความคาดหวังและเป้าหมายที่บุคคล สนใจ ชอบ พอใจ ศรัทธา มองเห็นคุณค่าและพร้อมปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งนั้น ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมที่เข้มแข็งของบุคคล (ปราณี รามสูตร, 2542) แรงจูงใจจึงเป็นพลังและเป็นตัวกำหนดทิศทางให้พฤติกรรมเป็นไปตามเป้าหมาย การเข้าใจเรื่องแรงจูงใจและเลือกใช้แรงจูงใจที่เหมาะสมกับบุคคลช่วยในการควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปในแนวทางที่ต้องการได้

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนชนซึ่งได้แก่ (1) ปัจจัยส่วนบุคคล (ด้านประชากรศาสตร์) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ (2) แรงจูงใจ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แรงจูงใจภายใน คือ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ ทศนคติ และ แรงจูงใจภายนอก ได้แก่

การได้รับรางวัล การได้รับความชื่นชมหรือคำยินดี จากการศึกษาตัวแปรข้างต้นเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำนโยบาย สนับสนุนรวมถึงวางแผนพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาเสพติดหรือปัญหาอื่นต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนในพื้นที่อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอย่างไร
2. ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแรงจูงใจด้านใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด ในพื้นที่อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับใด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแรงจูงใจ ที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด ในพื้นที่อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมุติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดต่างกัน
2. ปัจจัยแรงจูงใจมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด ในพื้นที่ อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ขอบเขตของการวิจัย

เนื้อหา – ปัจจัยส่วนบุคคลและระดับแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการ แก้ไขปัญหาเสพติด พื้นที่อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีขอบเขตเนื้อหา เป็นการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล และระดับแรงจูงใจ

ประชากร - ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่ อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 167 คน (ข้อมูลจากกลุ่มงานปกครอง ที่ทำการปกครองอำเภอเมืองชัย)

กลุ่มตัวอย่าง - ได้มาจากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane โดยใช้ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 จะได้กลุ่มตัวอย่าง 117 คน เพื่อความแม่นยำของข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้ กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเป็น 150 คน คิดเป็นอัตราส่วน ร้อยละ 89.8

สถานที่ - พื้นที่อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคลและระดับแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต พื้นที่อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวความคิด ทฤษฎี เอกสารและผลงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยลักษณะบุคคล

โดยปัจจัยลักษณะบุคคลถือเป็นความหลากหลายและแตกต่างเกี่ยวกับตัวบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพทางครอบครัว ถิ่นที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในถิ่นนั้น ๆ ลักษณะโครงสร้างของร่างกาย ความอาวุโสในการทำงาน เป็นต้น โดยจะแสดงถึงความเป็นมาของแต่ละบุคคลจากอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งความแตกต่างและหลากหลายของแต่ละบุคคลนี้ สามารถบ่งชี้พฤติกรรมการแสดงออกและการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ที่มีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางด้านประชากรศาสตร์หรือความเป็นมาของบุคคล โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของปัจจัยลักษณะบุคคล ดังนี้

Bernard (1958 อ้างถึงใน จิรวัดน์ อารักษ์รัฐ, 2544 หน้า 34-35) กล่าวว่า ปัจจัยทางวัฒนธรรมของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ซึ่งได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคลต่าง ๆ โดยสรุปคือ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคม อาชีพ การศึกษา ถิ่นที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น ปัจจัยอื่นๆ เช่น การอาศัยอยู่ในเมืองหรือชานเมือง จำนวนสมาชิกในครอบครัวและลักษณะครอบครัว ค่านิยม และทัศนคติ

Pol and Thomas (1977 อ้างถึงใน ธนพร วรศักดิ์, 2552, หน้า 18-19) ได้แบ่งองค์ประกอบทางประชากร ออกเป็น 2 ลักษณะทั้งในความหมายโดยแคบคือ จำแนกตามกลุ่มอายุ ตามเพศและในความหมายโดยกว้างคือ แยกตามสถานภาพการสมรส ความหนาแน่นของประชากรการกระจายตัวของประชากร รวมทั้งคุณลักษณะที่แตกต่างกันตาม เศรษฐกิจและสังคมของประชากร หรือกลุ่มประชากรนั้น ๆ ทั้งสองลักษณะประกอบด้วย

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ ซึ่งเป็นเรื่องของความชอบ ความคิดเห็น ความรู้สึกที่มีอารมณ์ร่วมต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ของแต่ละคนที่ได้รับมา โดยพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาโต้ตอบทั้งทางบวกและทางลบ เป็นการตอบสนองที่เกิดจากแรงขับภายในของแต่ละบุคคล โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ ดังนี้

Thurstone (1967, หน้า 77) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นเรื่องของความชอบความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก และความเชื่อมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

Oppenheim (1966) ได้ให้คำจำกัดความของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือสภาวะของความพร้อม ความพอใจที่จะแสดงปฏิกิริยาในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อต้องเผชิญกับสิ่งเร้า

Doob (1967) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ การตอบสนองที่มีความหมายทางสังคมของบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากแรงขับภายในของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า รูปแบบต่าง ๆ อันเป็นผลทำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมออกมาในภายหลัง

Ajzen (1988) กล่าวว่า ทักษะคือ อารมณ์ความรู้สึกถึงความชอบหรือไม่ชอบที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ สถาบันหรือเหตุการณ์

3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ โดยการได้รับความสุขเมื่อความต้องการบรรลุผลสำเร็จหรือสิ่งที่ได้คาดหวังไว้ได้รับการตอบสนองในทางที่ดีตามที่คาดหวัง เป็นความรู้สึกเชิงบวกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตนเอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมนั้น ๆ โดยเกิดจากพื้นฐานของการรับรู้ด้านนิยามและประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลจะได้รับระดับของความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อกิจกรรมนั้น ๆ สามารถตอบสนองความต้องการแก่บุคคลนั้นได้

4. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ โดยพฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นต้องมีสิ่งจูงใจ (motive) หรือแรงขับ (drive) เป็นความต้องการที่กดดันมากพอที่จะจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ความต้องการบางอย่างเป็นความต้องการทางชีววิทยาเกิดขึ้นจากสภาวะดั่งเครียด เช่น ความหิวกระหายหรือความลำบาก บางอย่างเป็นความต้องการทางจิตวิทยาเกิดจากความต้องการการยอมรับการยกย่องหรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน โดยปกติเมื่อคนจะทำงานเพิ่มขึ้นจากระดับปกติ เขาจะคิดว่าเขาจะได้อะไรจากการกระทำนั้นหรือการคาดคิดว่าอะไรจะเกิดขึ้นเมื่อเขาได้แสดงพฤติกรรมบางอย่างในกรณีของการทำงาน บุคคลจะเพิ่มความพยายามมากขึ้นเมื่อเขาคิดว่าการกระทำนั้นนำไปสู่ผลลัพธ์บางประการที่เขามีความพึงพอใจ (Vroom, 1964)

เชลลี (Shellli, 1995, p. 9 อ้างถึงใน ปราการ กองแก้ว, 2546, หน้า 17) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้ความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับและความสุขนี้สามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก

Oskamps (1984, อ้างถึงใน ธเนศ สิริเกียรติกุล 2553) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจมีความหมายอยู่ 3 นัย คือ

- 1.ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพการณ์ที่ผลการปฏิบัติจริงได้เป็นไปตามที่ บุคคลคาดหวังไว้
- 2 ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับของความสำเร็จที่เป็นไปตามความต้องการ
- 3 ความพึงพอใจ หมายถึง งานที่ได้ตอบสนองต่อคุณค่าของบุคคล

Maslow (1970 อ้างถึงใน รัตนา สินธิรภาพ, 2541) ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจในชีวิตหมายถึง ความต้องการที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลแสวงหาการตอบสนองจนเป็นที่พอใจจากความต้องการขั้นพื้นฐาน ระดับต่ำ พัฒนาสู่ความต้องการขั้นสูงขึ้น เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองมาก บุคคลนั้นย่อมเกิดความพอใจมาก แต่ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองน้อยหรือไม่ได้รับการตอบสนองเลย บุคคลจะเกิดความพอใจน้อยหรือไม่พอใจและเชื่อว่าเป็นเรื่องยากที่มนุษย์จะมีความพอใจในชีวิตสูงสุด ยกเว้นในช่วงเวลาสั้น ๆ เพราะมนุษย์มีความปรารถนาอย่างอื่นเข้ามาแทนที่อยู่เสมอ

5 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะต้องมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่ม โครงการเพื่อการนั้น ๆ โดยจะต้องให้กลุ่มบุคคลที่อยู่ภายในเป็นผู้กำหนดปัญหา และคิดหาวิธีแก้ไขปัญหาด้วยตนเองโดยปราศจากการครอบงำจากกลุ่มบุคคลภายนอก ทั้งการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน

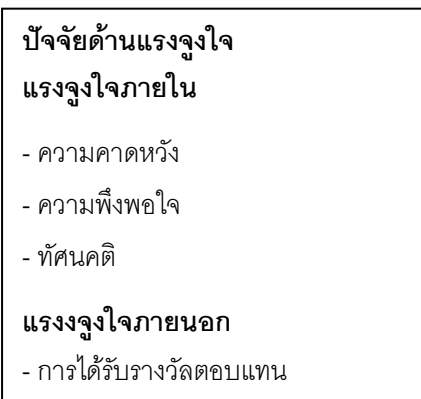
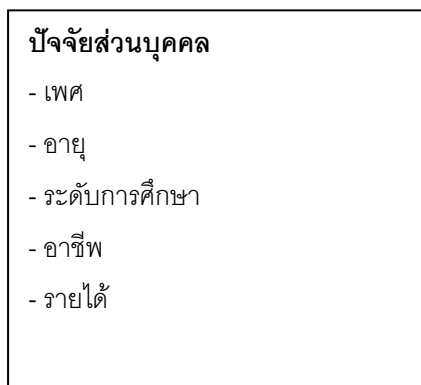
William W. Reeder (อ้างใน ประสพสุข ดิอินทร์, 2531: 18) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

อลิน รพีพัฒน์ (อ้างถึงใน ทวีทอง หงส์วิวัฒน์, บรรณาธิการ, 2527: 320) ได้ให้ความหมายที่ค่อนข้างแตกต่างจากบุคคลอื่นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือการให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหาและเป็นผู้ทำทุกอย่างซึ่งไม่ใช่การกำหนดจากบุคคลภายนอกแล้วให้ประชาชนเข้ามาร่วม หากแต่ทุกอย่างเป็นที่ประชาชนจะต้องคิดค้นขึ้นมาเอง

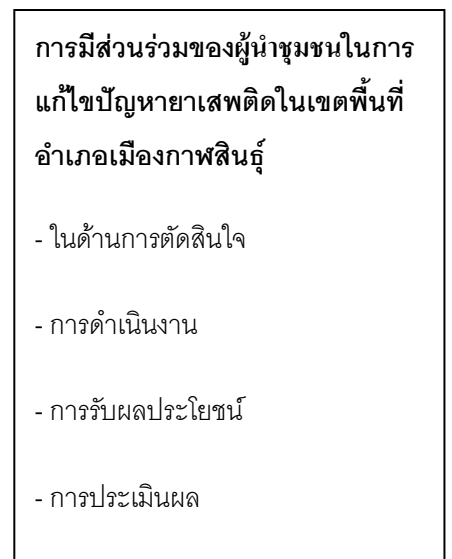
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปแนวคิด เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการในการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัย เชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บข้อมูลจากการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ สารวัตรกำนันและแพทย์ประจำตำบล ที่อยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 167 คน โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโรยามาเน่ กำหนดความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 117 ตัวอย่าง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพิ่ม เป็น 150 ตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิด จากนั้นจึงได้นำกรอบแนวคิดที่ได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงได้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือฯ โดยการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีวัดหาค่าความเที่ยงตรง แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณานั้นหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) และทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ด้วยการทดสอบ (Pilot test) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบคำถามเหล่านั้นสามารถสื่อความหมายตรงตามวัตถุประสงค์และมีความเหมาะสมในเนื้อหาหรือไม่ จากนั้นจึงทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาดำเนินการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามและใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (Cronbach) และจากผลการทดสอบแบบสอบถามดังกล่าว ได้ค่าสัมประสิทธิ์ (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.943 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ได้

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพในการเก็บข้อมูลโดยทำการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บข้อมูลมีจำนวน 150 ตัวอย่าง โดยดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ทำการส่งแบบประเมินชุดจริงที่ได้ตรวจสอบคุณภาพแล้วให้แก่กลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับนำมาวิเคราะห์ 2) ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดและนำคะแนนที่ได้ดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุดเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติและวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

5.1 วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย

5.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ด้วยด้วยสถิติค่าร้อยละ (Percentage) และการแจกแจงความถี่ (Frequency) รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอกและการมีส่วนร่วม โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.1.2 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านประชากรกับการมีส่วนร่วมใน 4 รูปแบบ ใช้ค่าสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศ และใช้ค่าสถิติ One-Way-ANOVA ในการเปรียบเทียบความแตกต่าง จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

5.1.3 หาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

5.2 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ Independent-Samples T-Test เพื่อทดสอบค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม 2 กลุ่ม และใช้ One-Way ANOVA เพื่อทดสอบค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป และใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย และศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระในด้านต่าง ๆ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 71.3 ส่วนใหญ่มีอายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 91.3 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 97.3 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่าปกครอง คิดเป็นร้อยละ 62.7 และส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 84.7

1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอกและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แรงจูงใจด้านความคาดหวัง มีค่าเฉลี่ย 4.36 แรงจูงใจด้านความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ย 4.23 แรงจูงใจด้านทัศนคติ มีค่าเฉลี่ย 4.23 และแรงจูงใจด้านการได้รางวัลตอบแทน มีค่าเฉลี่ย 4.30 ซึ่งอยู่ในระดับมากทั้งหมด ในส่วนของผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับของการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ พบว่า การมี

ส่วนร่วมในรูปแบบการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย 3.08 อยู่ในระดับปานกลางการมีส่วนร่วมในรูปแบบการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ย 2.80 อยู่ในระดับปานกลางการมีส่วนร่วมในรูปแบบการประเมินผลมีค่าเฉลี่ย 2.43 อยู่ในระดับปานกลางการมีส่วนร่วมรูปแบบการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย 2.28 อยู่ในระดับน้อยโดยการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ฯ ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง 2 รูปแบบ และอยู่ในระดับน้อย 2 รูปแบบ

1.3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างปัจจัยแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ฯ โดยผลสรุปคือ ความสัมพันธ์แรงจูงใจด้านความคาดหวังที่มีต่อการมีส่วนร่วมในรูปแบบของการตัดสินใจ, การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน, การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ทั้งหมดความสัมพันธ์แรงจูงใจด้านความพึงพอใจที่มีต่อการมีส่วนร่วมในรูปแบบของการตัดสินใจ, การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน, มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูงความสัมพันธ์แรงจูงใจด้านความพึงพอใจที่มีต่อการมีส่วนร่วมในรูปแบบการรับผลประโยชน์และรูปแบบการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางความสัมพันธ์แรงจูงใจด้านทัศนคติที่มีต่อการมีส่วนร่วมในรูปแบบของการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงความสัมพันธ์แรงจูงใจด้านทัศนคติที่มีต่อการมีส่วนร่วมในรูปแบบการดำเนินงาน , การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ความสัมพันธ์แรงจูงใจด้านการได้รางวัลตอบแทนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในรูปแบบของการตัดสินใจ, การมีส่วนร่วมในรูปแบบการดำเนินงาน, การมีส่วนร่วมในรูปแบบการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ทั้งหมด

2. ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

2.1 ผลทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดต่างกัน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้าน เพศ อายุ และระดับการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความแตกต่างกันไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ปัจจัยด้านอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความแตกต่างกัน ไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนในพื้นที่ ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยด้านรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.2 ผลทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยแรงจูงใจมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด ในพื้นที่อำเภอวังชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยแรงจูงใจซึ่งได้แก่ ความคาดหวัง, ความพึงพอใจ, ทัศนคติและการได้รางวัลตอบแทน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดของผู้นำชุมชนในพื้นที่ฯ โดยตัวแปรอิสระทั้ง 4 ด้าน สามารถ

พยากรณ์การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสภาพติของผู้นำชุมชนในพื้นที่ใ้ร้อยละ 74.9 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า แรงจูงใจที่ต่างกันย่อมส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสภาพติของผู้นำชุมชนในพื้นที่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลางและน้อย เท่ากัน ซึ่งรูปแบบที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในรูปแบบการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในรูปแบบการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในรูปแบบการประเมินผลและการมีส่วนร่วมในรูปแบบการดำเนินงาน ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผลการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom รูปแบบของความคาดหวังในการทำงานซึ่งได้รับความนิยมอย่างมากในการอธิบายกระบวนการจูงใจของมนุษย์ในการทำงาน โดย Vroom มีความเห็นว่าการที่จะจูงใจให้พนักงานทำงานเพิ่มขึ้นนั้นจะต้องเข้าใจกระบวนการทางความคิดและการรับรู้ของบุคคลก่อน โดยปกติ เมื่อคนจะทำงานเพิ่มขึ้นจากระดับปกติเขาจะคิดว่าเขาจะได้อะไรจากการกระทำนั้นหรือการคาดคิดว่าอะไรจะเกิดขึ้นเมื่อเขาได้แสดงพฤติกรรมบางอย่างในกรณีของการทำงาน พนักงานจะเพิ่มความพยายามมากขึ้นเมื่อเขาคิดว่าการกระทำนั้นนำไปสู่ผลลัพธ์บางประการที่เขามีความพึงพอใจ เช่น เมื่อทำงานหนักขึ้นผลการปฏิบัติงานของเขาอยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้นทำให้เขาได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งและได้ค่าจ้างเพิ่มขึ้น ค่าจ้างกับตำแหน่งเป็นผลของการทำงานหนักและเป็นรางวัลที่เขาต้องการเพราะทำให้เขารู้สึกว่าได้รับการยกย่องจากผู้อื่นมากขึ้น แต่ถ้าเขาคิดว่าแม้เขาจะทำงานหนักขึ้นเท่าไรก็ตามหัวหน้าของเขาก็ไม่สนใจดูแลยกย่องเขาจึงเป็นไปไม่ได้ที่เขาจะได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งเขาก็ไม่เห็นความจำเป็นของการทำงานเพิ่มขึ้น ความรุนแรงของพฤติกรรมที่จะทำงานขึ้นอยู่กับการคาดหวังที่จะกระทำตามความคาดหวังนั้นรวมถึงความดึงดูดใจของผลลัพธ์ที่จะได้รับซึ่งจะมีเรื่องของความดึงดูดใจ การเชื่อมโยงรางวัลกับผลงาน และการเชื่อมโยงระหว่างผลงานกับความพยายาม โดยทฤษฎีนี้จะเน้นเรื่องของการจ่ายและการให้รางวัลตอบแทนในพฤติกรรมที่คาดหวังเอาไว้ต่อเรื่องผลงาน ผลรางวัลและผลลัพธ์ของความพึงพอใจต่อเป้าหมายจะเป็นตัวกำหนดระดับของความพยายามของพนักงาน

สรุปได้ว่า แรงจูงใจด้านความคาดหวังและด้านความพึงพอใจมีผลทำให้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการรับผลประโยชน์ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้นำชุมชนนั้น ยังมีความต้องการต้องการการจูงใจให้ปฏิบัติหน้าที่ เช่น การได้รับรางวัลหรือเงินเพิ่มเติมนอกเหนือจากรายได้ประจำ เมื่อปฏิบัติหน้าที่ประสบผลสำเร็จ

การมีส่วนร่วมในรูปแบบการตัดสินใจ ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการตัดสินใจระดับปานกลาง ผลการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ Cohen and Uphoff (1981) โดยกล่าวถึงการตัดสินใจว่าเป็นการเริ่มต้นหาความต้องการจากคนในท้องถิ่นและวิธีการเข้าไปมีส่วนร่วม ในโครงการที่สำคัญ

ขั้นตอนนี้มีความสำคัญที่จะเลือกกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มคนและมีความเป็นรูปธรรม โดยผ่านการใช้กระบวนการตัดสินใจ ซึ่งคนในชุมชนสามารถเข้ามาเกี่ยวข้องตั้งแต่ช่วงเริ่มต้น

สรุปได้ว่า แรงจูงใจด้านทัศนคติและด้านความพึงพอใจมีผลทำให้ผู้นำชุมชนฯ มีแรงจูงใจต่อการมีส่วนร่วมในรูปแบบการตัดสินใจ คือ การมีความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจและเลือกกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และมีความสำคัญกับตนเอง และชุมชน

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ Cohen and Uphoff (1981) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในรูปแบบการประเมินผลมี 2 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมทางตรง และการมีส่วนร่วมทางอ้อม คือ การออกแบบและวิธีการประเมินผล การได้รับบทบาทในการประเมินผล การได้รับรู้รายงานการประเมินผล การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจตั้งแต่ช่วงเริ่มดำเนินการ ช่วงดำเนินการ และ ปฏิบัติงาน Ajzen (1988) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ อารมณ์ ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบที่ตอบสนองต่อวัตถุ บุคคล สถาบัน หรือเหตุการณ์

สรุปได้ว่า แรงจูงใจด้านการได้รางวัลตอบแทนและแรงจูงใจด้านทัศนคติมีผลทำให้ผู้นำชุมชนฯ มีส่วนร่วมในรูปแบบการประเมินผลในระดับน้อย ซึ่งผู้นำชุมชนมีทัศนคติที่ว่า ตนเองมีตำแหน่งและหน้าที่เพียงแต่ผู้ปฏิบัติ มิใช่ผู้ออกนโยบายหรือเป็นผู้วางแผน ดังนั้นจึงมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลในระดับน้อย

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับ แนวคิดของ William Erwin ได้ให้แนวคิดเกี่ยวข้องกับความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง เน้นการให้ประชาชนใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหาพร้อมกับการใช้วิชาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า แรงจูงใจด้านทัศนคติและแรงจูงใจในด้านการได้รางวัลตอบแทนมีผลทำให้ผู้นำชุมชนฯ ยังมีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่น้อย เพราะในหลายครั้งที่ปฏิบัติหน้าที่ บุคคลเหล่านั้น ยังมีทัศนคติที่ว่าตนเองคือผู้ปฏิบัติ มิใช่ผู้บริหาร ดังนั้นจึงไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือใช้ความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากสถานการณ์ นโยบาย กฎหมาย ยุทธศาสตร์ แผน และการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาเสพติด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเสพติดให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และควรกำหนดนโยบายที่ว่าด้วยเรื่องการให้ผลประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นเงินรางวัล ค่าตอบแทนเพิ่ม

2. ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

ควรมีการส่งเสริมทักษะการปฏิบัติหน้าที่ให้ผู้นำชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาเสพติด ทั้งในด้านการฝึกอบรมข้อกฎหมาย อำนาจหน้าที่ ยุทธวิธีในการปฏิบัติงานให้มีมาตรฐานและถูกต้องตามหลักสากล รวมถึงเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้นำชุมชนฯ เพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรม

3. ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าผู้นำชุมชนในพื้นที่อำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับปานกลางและน้อย ดังนั้น ควรให้การส่งเสริม กระตุ้นแรงจูงใจให้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้นำชุมชนนั้นมีแรงจูงใจที่จะอุทิศตนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น เช่น เงินเพิ่มค่าตอบแทน เงินรางวัลเมื่อปฏิบัติหน้าที่ผลสำเร็จ รางวัลอื่นอื่นที่มีใช้ตัวเงิน เช่น ใบประกาศนียบัตรเพื่อชมเชยเมื่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

4. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยด้านแรงจูงใจอื่นที่มีผล เช่น ความต้องการความสำเร็จ ความต้องการความผูกพัน ความต้องการอำนาจ ความต้องการมี ความต้องการมีอิสระเป็นตัวของตัวเอง ความต้องการสิ่งท้าทาย สนใจและเพลิดเพลิน ความมุ่งมั่น เป็นต้น เพื่อผลที่แตกต่างออกไป

4.2 ควรศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและระดับแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในอำเภอหรือจังหวัดใกล้เคียง แล้วนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาในประเด็นที่แตกต่างออกไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรณีศึกษา แสงเปล่ง. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแพรกษา อำเภอ เมือง จังหวัดสมุทรปราการ*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ บริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

กวี วงศ์พุด. (2542). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี.

กิตติชาติ ชูสุริแสง. (2550). *พฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการท"ประชาคม" : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลท่าแซะ อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร*. การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จรัญญา บันเทิง. (2548). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชวิศา กาญจนรัตน์. (2558). *การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรและแรงจูงใจภายในที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากร*. วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐประศาสน ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาษาอังกฤษ

Beach, D.S. (1980). *Personnel: the Management of People at Work*. New York: Macillan Publishing Co., Inc. Blau,

Peter M. (1964). *Exchange and Power in Social Life*. New York: Wiley.

Brunner-Routledge. Deci, E.L. (1975). *Intrinsic Motivation*. New York: Plenum Press.

Deci, E.L. and R.M. Ryan. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. New York: A Division of Plenum Publishing Corporation.

Eisenberger, R., Huntington, R., Hutchison, S.& Sowa, D. (1986). *Perceived Organizational Support*. *Journal of Applied Psychology*. 86, 71,3. 500-507.